

Förslag till kommentarer på preliminära mål och ramar

Utbildningsnämnden

24UN207

Innehållsförteckning

1	Kommentarer på ramar.....	3
1.1	Kommentarer för hela planperioden.....	3
1.2	Ramar nedjusterade med 1 procent för 2025.....	5
1.3	Ramar nedjusterade med 3 procent 2025	6
2	Kommentarer på målnedbrytningar	7

1 Kommentarer på ramar

1.1 Kommentarer för hela planperioden

Bakgrund

Vid Kommunstyrelsens sammanträde den 10 juni beslutades det om preliminära ramar för nämnderna. Beslutet innebär att preliminära ramar, ägardirektiv samt mål och målnedbrytningar ska skickas ut på remiss och beredning till nämnder och bolag. Nämnderna ska inkomma med sina kommentarer senast den 30 september.

På grund av det mycket ansträngda ekonomiska läget i Gävle kommun, förutsätter de preliminära ramarna att alla nämnder inför 2025 anpassar sin verksamhet till de ramar som tilldelats enligt kommunplan 2024. Dessutom ställs ytterligare krav på anpassning under hela planeringsperioden.

Nämnderna ska kommentera hur ramarna möjliggör och påverkar deras verksamhet utifrån gällande verksamhet samt ansvar enligt lag och reglemente. De ska även kommentera de kommunövergripande målen och målnedbrytningarna.

Ekonomiska förutsättningar för 2025 - 2028

Kommunstyrelsen har tagit fram ett underlag för ramar till nämnderna för åren 2025 till och med 2028. I kalkylen förutsätts att det prognostiserade underskottet för 2024 är återställt. Samtliga nämnder har en generell nedjustering av ramarna motsvarande 1% årligen. Ramarna bygger på kostnadsuppräknningar, volymförändringar (inom skola och omsorg), förändrade skatter och bidrag, bestående tillskott och reduceringar av ramar för 2024 samt ett antal politiska prioriteringar.

Kostnadsuppräknningar

Inflation, löner (inkl central reserv):

- Inflationsuppräknningen för 2025 är 1,6 % (enligt SKR), vilket även inkluderar hyror.
- Lönekompensation för 2025 är beräknad till 3,1 %, varav 2,8 % tilldelas nämnderna och 0,3 % centralt.
- Arbetsgivaravgifterna för 2025 är preliminärt 41,39 % (jämfört med 47,18 % för 2024).
- Internräntan för primärkommunen beräknas till 2,5 %.

Ramarnas påverkan på nämndens verksamhet:

Nämnden står inför stora utmaningar de kommande åren på grund av en minskning av antalet barn och elever enligt befolkningsprognoserna. Fram till 2027 förväntas de största minskningarna ske inom förskolan. Under perioden 2021-2027 förväntas en minskning med 750 barn inom förskolan. Därefter kommer antalet barn att sluta minska men efter 2028 kommer det att vara ca 500 barn färre i förskolans verksamhet jämfört med 2021. Detta innebär att förskolan behöver anpassa sin verksamhet till det minskade antalet barn för att kunna upprätthålla verksamheten på samma nivå som tidigare.

Utbildning Gävle har tillsammans med GFAB startat ett dimensioneringsarbete för att anpassa behovet av lokaler på kort och lång sikt. Planen är att i möjligaste mån lämna externa lokaler och tidigare tillfälliga lösningar (paviljonger), samtidigt som redan planerade ombyggnationer skjuts framåt i tiden. Dock kommer planerad utökning i exempelvis Nordöstra förskoleområde att genomföras, eftersom det där finns ett långsiktigt behov av platser.

Volymförändringarna kommer snart att påverka grundskolan. Redan idag finns det en överkapacitet inom förskoleklass till årskurs 6. För högstadiet är det under en kort period trångt i alla skolor i Gävle, men minskningen av elever kommer därefter att märkas även där. Dagens ca 12 000 elever årligen förväntas successivt minska med 800-1000 elever till en nivå på ca 11 000 elever årligen inför 2030-talet. För att möta elevminskningen behövs en strukturerad översyn av lokaler och organisation inom grundskolan. Ett arbete kommer att startas upp under hösten för att insatserna ska kunna genomföras på ett bra och långsiktigt hållbart sätt. Vissa

förändringar kan behöva beslutas inom kort.

Antalet elever i gymnasieåldern är stabilt, och utbyggnationen av Vasaskolan kommer att hantera behovet av platser inom överskådlig tid, under förutsättning att beslut fattas om att flytta något program till Vasaskolan.

Sektorn har vidtagit flera åtgärder för att få budgeten i balans 2024 efter ett tidigare prognostiserat underskott. Dessa åtgärder inkluderar:

- Allmän återhållsamhet rörande inköp
- Generellt stopp för resor, representation, konferenser och utbildningar
- Lokalanpassningar
- Ny- och ersättningsrekryteringar som ska godkännas av närmast högre chef

Dessa åtgärder beräknas ge en budget i balans för 2024 och en lägre kostnadsnivå inför 2025. Den årliga tjänsteplaneringen för 2024 visade på arbetsbrist för 65 tjänster, vilket resulterade i varsel.

Inom sektorn pågår också ett kontinuerligt arbete med att se över effektiviteten i olika processer och behovet av central och lokal administration. En viktig utgångspunkt i detta arbete är att effekterna inte bör leda till ökad administration för skolledare och lärare. Lokaleffektivitet ska alltid eftersträvas och är av än större betydelse när antalet barn och elever i verksamheterna minskar.

På uppdrag av utbildningsnämnden har förslag till effektiviseringsåtgärder tagits fram. Dessa inkluderar:

- Skjuta upp starten av familjecentral 3
- Inte fortsätta med kompletterande kompetenser
- Se över visstidsanställningar
- Se över lokalbehov
- Minska ambitionerna i förskolans elevhälsa
- Se över skillnader i nettokostnadsavvikelse jfr med motsvarande kommuner, framför allt gäller det skolformen Fritidshem
- Se över pedagogisk omsorg, i synnerhet omsorg på obekvämt arbetstid, "Nattis" (ej lagstadgad verksamhet)

Tidigare beslutade eller påbörjade effektiviseringar och förändringar har redan påbörjats eller genomförts, såsom:

- Översyn av modersmål och mottagande av nyanlända
- Översyn av central administration

De förväntade effekterna av dessa åtgärder och förändringar uppnår inte effektiviseringskravet för nämnden inför 2025. Resterande effektivisering behöver därför fördelas på verksamheterna, vilket påverkar elevpengen för förskola och skola samt de fristående verksamheterna.

Effektiviseringar i verksamheterna behöver göras, och eftersom personalkostnaderna är den största posten, behöver organisationerna ses över. Detta innebär främst att se över visstidsanställningar och vikariekostnader, men även andra personalkategorier utöver lärare. Omfattningen av dessa anpassningar kommer att medföra konsekvenser för verksamheten.

En osäkerhetsfaktor är inriktningen och utvecklingen av samt storleken på statsbidragen. Inom utbildningsnämndens område har statsbidragen stor påverkan, cirka 160 miljoner kronor årligen.

1.2 Ramar nedjusterade med 1 procent för 2025

Förutsättningar för Utbildningsnämnden 2025:

- Generellt sparkrav på 1 procent, vilket motsvarar 28,9 miljoner kronor.
- Minskad ram för PO med 88,8 miljoner kronor på grund av att PO minskar från 47,18 procent till 41,39 procent.

- Volymjusteringen för nämnden är -13,8 miljoner kronor, på grund av minskningen av antalet barn och elever.
- År 2024 fick nämnden ett tillskott på 10 miljoner kronor till förskolan på grund av den stora omställningen som krävs för att hitta goda och långsiktigt hållbara lösningar. Dessa medel tas bort i budgeten för 2025.

För att klara av den demografiska omställningen i verksamheten samt det besparingskrav på 1 procent, behöver verksamheterna minska antalet medarbetare. Bedömningen är dock att nämnden kommer att klara sitt uppdrag för 2025, men framåt kommer det att vara mycket utmanande att fortsätta minska med 1 procent årligen.

1.3 Ramar nedjusterade med 3 procent 2025

Gävle kommuns förskola är kostnadseffektiv och bedriver en verksamhet med hög kvalitet. Verksamheten kostar mindre pengar än snittet bland såväl jämförbara kommuner som samtliga kommuner i riket. En styrka ligger i en hög andel förskollärare med lärarlegitimation, där andelen barn per lärare också är lägre än riket. På sikt ligger ambitionen att minska barngruppernas storlek.

Grundskolan i Gävle har över tid förbättrat sina resultat, behörigheten till nationellt program på gymnasiet (yrkesprogram) har gått upp från 78,7 till ca 85 procent mellan 2017 och 2023, medan meritvärdet under samma period gått upp från 207 till 214. Notera att 85 procent är efter lovskolan och är inte med i den nationella statistiken. Samtidigt ligger grundskolan lågt i kvalitetsindex, såväl mot riket som R9. Gävles grundskolor ligger bland de 25 procent med lägst kvalitetsindex i riket och ligger näst lägst bland R9. Andelen behöriga pedagoger är hög inom förskoleklass och fritidshem. Dock föreligger fortfarande stora utmaningar beträffande elevers resultat, framför allt gällande andelen elever som klarar målen i samtliga ämnen och meritvärde. Beträffande resursindex ligger grundskolan i Gävle lågt främst med anledning av de höga kostnaderna för lokaler, medan kostnaderna för undervisning ligger i paritet med jämförbara kommuner.

Gymnasieskolan är en verksamhet med ett mycket gott resursutnyttjande och goda resultat. Gymnasieskolan i Gävle tillhör landets mest effektiva, med höga resultat i såväl resultat- som kvalitetsindex. Sett till kvalitetsindex ligger Gävle näst högst i R9, och strax över genomsnittet i riket. Sett till avvikelse från modellberäknat värde ligger Gävle högt, utfallet 2023 var 5 procent över modellberäknat värde. Man har kommit långt i dimensioneringsarbetet, där man driver ett aktivt samarbete med övriga aktörer. De framtida utmaningarna handlar om att ytterligare höja resultaten samtidigt som verksamheten går in i samverkansavtal och en ny läroplan.

Anpassad grundskola i Gävle är mycket kostnadseffektiv. I förhållande till både R9 och riket placerar sig Gävle bland de mer kostnadseffektiva kommunerna. Verksamheten kännetecknas av en hög andel behöriga pedagoger och en hög andel personal med en specialpedagogisk examen. Elevgrupperna är något större än i jämförbara kommuner.

Anpassad gymnasieskola liksom anpassad grundskola mycket kostnadseffektiv och kännetecknas av en hög andel behöriga pedagoger samt en hög andel personal med en specialpedagogisk examen. Elevgrupperna är något större än i jämförbara kommuner.

Sammantaget upprätthåller våra verksamheter en god kvalitet med en förhållandevis låg kostnad i dagsläget.

En effektivisering med 3 procent inför 2025, motsvarande 87,4 mnkr.

För att nämnden ska uppnå en balanserad ekonomi vid slutet av 2025 vid en effektivisering om 3%, krävs det kraftigare åtgärder vilket kan komma att påverka den goda kvaliteten. Det handlar om att förtäta verksamheten, minska lokalytorna, minska utbudet och att se över organisationen ytterligare.

Förtätning i verksamheten handlar om att öka antalet barn per avdelning på förskolan, öka antalet elever i klassrummen, öka lärares undervisningstid samt att öka antalet medarbetare per chef.

Att minska lokalytorna innebär att nämnden behöver fatta beslut om att stänga ner verksamheter, både förskolor och skolor. Detta inkluderar en översyn av småskolorna i grundskolan.

Minskning av utbudet och servicenivån utöver lagstadgad verksamhet innebär bland annat att elevhälsan i förskolan och fritidsklubbar tas bort, att inriktningar gymnasieprogram läggs ner samt nedläggning av familjecentralerna.

2 Kommentarer på målnedbrytningar

Målnedbrytning	Nämndens kommentar
Kraftigt förbättrade resultat i Gävles skolor	
Gävles skolor ska ge alla barn och elever en utbildning av hög kvalitet, vara likvärdiga och kompensera för olika bakgrund och förutsättningar	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle.
Tryggheten och närvaron i skolan skall öka	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle.
Arbetsmarknadens behov ska än mer styra vägledning till och innehåll i utbildningar	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle, som en del av bland annat dimensioneringsarbetet, samverkansavtal Gästrikland och Älvkarleby.
Utbildningskedjan ska leda till att fler kommer i arbete	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle, främst inom ramarna aktiviteter kopplade till gymnasieskolan och grundskolan (branschprao, Trossen, AMK, APL, prao, kontakter med näringslivet).
Trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen	
Barn och ungas livssituation ska förbättras i alla stads- och kommundelar	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle framför allt genom att upprätthålla en mycket god kvalitet inom ramarna för respektive skolforms verksamhet.
Samhället ska möta psykisk ohälsa, kriminalitet och missbruk med en bredd av tidiga förebyggande insatser	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle, en rad åtgärder vidtas på olika nivåer, t ex inom ramarna för undervisning och läroplan, inom elevhälsans arbete, skollag, i samarbete med Drogfri skola och BIG samt externa aktörer som regionen och länsstyrelsen.
Gävle ska bli en mer äldrevänlig kommun	Denna målnedbrytning bedöms indirekt vara relevant för Utbildning Gävle. Inom ramen för vård- och omsorgsprogrammet bedrivs verksamhet som kan sägas bidra till helheten.
Personer med funktionsnedsättning ska ha större inflytande över frågor som berör dem	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle, inom ramarna för styrdokumentet och i samverkan med Valfärd Gävle samt externa aktörer som FUB och regionen.
Gävle kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle.
Påtagligt förbättrat företagsklimat i Gävle	
Bättre förutsättningar ska skapa möjligheter för fler företag att etablera sig i Gävle	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle, främst inom ramarna aktiviteter kopplade till gymnasieskolan och grundskolan (branschprao, Trossen, AMK, UF, APL, prao, kontakter med näringslivet).
Service, kommunikation och återkoppling ska förbättras inom hela kommunkoncernen	Den är relevant för samtliga sektorer och bolag inom Gävle kommunkoncern. Det sektorövergripande utvecklingsarbetet angående praktikplatser är ett led i detta arbete.

Kommunkoncernen ska samverka mer med näringslivet för en bättre kompetensförsörjning	Den är relevant för samtliga sektorer och bolag inom Gävle kommunkoncern. Det sektorövergripande utvecklingsarbetet angående praktikplatser är ett led i detta arbete.
Kommunkoncernen ska vara en attraktiv avtalspart som främjar sund konkurrens	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle som del av befintliga och kommande avtal (tex kost och städ).
En modern samhällsplanering som möter nuvarande och kommande generationers behov	
Samhällsplaneringen bidrar till ökad trygghet och minskad segregation i kommunens alla stadsdelar och orter.	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle. En likvärdig skola är ett huvuduppdrag för Gävle kommun och Utbildning Gävle. I planeringsammanhang är det viktigt att på ett tidigt stadium ta hänsyn till barn och elevers förutsättningar.
Gävle kommun arbetar för en hållbar och robust tillgång till vatten och energi.	Denna målnedbrytning är indirekt relevant för Utbildning Gävle inom ramen för styrdokumentet och lärandet för hållbar utveckling.
Samhällsplaneringen ska ge invånarna tillgång till bostäder enligt den efterfrågan som finns och ska bidra till ett hållbart, innovativt byggande med god arkitektonisk kvalitet.	Denna målnedbrytning är indirekt relevant för Utbildning Gävle inom ramen för styrdokumentet och lärandet för hållbar utveckling.
Samhällsplaneringen ska utgå ifrån att bygga ett robust samhälle som klarar ett förändrat klimat	Denna målnedbrytning är indirekt relevant för Utbildning Gävle inom ramen för styrdokumentet och lärandet för hållbar utveckling.
En ekologiskt hållbar och klimatneutral kommun	
Luftkvaliteten ska förbättras och klimatutsläppen minska i takt med Gävle kommuns ansvar enligt Parisavtalet.	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävle, ingår i styrdokumentet och hanteras inom ramarna för LHU.
Gävle kommun ska underlätta och bidra till medborgarnas och näringslivets omställning till fossilfria och hållbara transporter.	Denna målnedbrytning är indirekt relevant för Utbildning Gävle inom ramen för styrdokumentet och lärandet för hållbar utveckling (LHU)
Biologisk mångfald i såväl vatten som på land ska stärkas.	Denna målnedbrytning är indirekt relevant för Utbildning Gävle inom ramen för styrdokumentet och lärandet för hållbar utveckling (LHU)
Samhället ska utgå ifrån cirkulär resurshantering.	Denna målnedbrytning är relevant för Utbildning Gävles kärnverksamhet, ingår i styrdokumentet och hanteras inom ramarna för LHU.